

כחומר ביד היוצר

דליה מרקס

הרצאה 2

"אבינו מלכנו"

אָבִינוּ מִלְכֵנוּ חָטְאנוּ לְפָנֶיךָ
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֱלֹא אַתָּה.

[בקשות]

אָבִינוּ מִלְכֵנוּ חֲנֵנוּ וְעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים
עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וְחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ.

אבינו מלכנו

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ חָטְאָנוּ לְפָנֶיךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֱלֹא אַתָּה:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ עָשִׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׂמֶךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ חֲדָשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ בְּטַל מַעְלֵינוּ כָּל גְּזָרוֹת קָשׁוֹת:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ בְּטַל מַחְשְׁבוֹת שׁוֹנְאֵינוּ:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ הַפֵּר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ כֹּלָה כָּל צָר וּמִשְׁטֵיִן מַעְלֵינוּ:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ סָתַם פִּיּוֹת מִשְׁטֵיִנֵינוּ וּמִקְטָרְגֵינוּ:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ כֹּלָה דָּבָר וְחָרַב וְרָעַב וְשָׁבִי וּמִשְׁחִית וְעוֹן וְשִׂמְד מִבְּנֵי בְרִיתְךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ מִנַּע מַגִּפָּה מִנַּחֲלָתְךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ סָלַח וּמָחַל לְכָל עוֹנוֹתֵינוּ:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ מָחָה וְהַעֲבִיר פְּשָׁעֵינוּ וְחִטָּאתֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ מְחַק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל שְׁטָרֵי חוֹבוֹתֵינוּ:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ הַחֲזִירָנוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוּלֵי עַמֶּךָ:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ קָרַע רַע גָּזַר דִּינָנוּ:

אָבִינוּ מַלְכֵנוּ זָכְרָנוּ בְּזַכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ: <<

אָבִינוּ מִלְכֵנוּ כְּתַבְנוּ / חֲתַמְנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ כְּתַבְנוּ / חֲתַמְנוּ בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וַיְשׁוּעָה:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ כְּתַבְנוּ / חֲתַמְנוּ בְּסֵפֶר פְּרִנָּסָה וְכִלְכָּלָה:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ כְּתַבְנוּ / חֲתַמְנוּ בְּסֵפֶר זְכוּיֹת:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ כְּתַבְנוּ / חֲתַמְנוּ בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ הֶצַּמַּח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקֶרֶב:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ הָרַם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ הָרַם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ מֵלֵא יְדִינוּ מִבְּרֻכּוֹתֶיךָ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ מֵלֵא אֲסַמִּינוּ שְׁבַע:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ שָׁמַע קוֹלֵנוּ, חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ קִבַּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ פָּתַח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לְתַפִּלָּתֵנוּ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ זָכוֹר, כִּי עָפַר אֲנַחְנוּ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ נָא אֵל תְּשִׁיבֵנוּ רִיקָם מִלְּפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ תְּהֵא הַשָּׁעָה הַזֹּאת שְׁעֵת רַחֲמִים וְעֵת רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ:

אָבִינוּ מִלְכֵנוּ חָמַל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ וְטַפֵּנוּ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ עָשָׂה לְמַעַן הַרוּגִים עַל שֵׁם קְדֻשָּׁה:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ עָשָׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יְחוּדָה:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ עָשָׂה לְמַעַן בָּאֵי בְּאֵשׁ וּבַמַּיִם עַל קְדוּשַׁת שְׁמֶךָ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ נָקַם נִקְמַת דָּם עֲבֹדֶיךָ הַשְּׁפוּף:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ עָשָׂה לְמַעַן אִם לֹא לְמַעַנְנוּ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ עָשָׂה לְמַעַן וְהוֹשִׁיעֵנוּ
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ עָשָׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ עָשָׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגָּבוּר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ:
אָבִינוּ מִלְכֵנוּ חָנּוּנוּ וְעֲנּוּנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים
עָשָׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וְחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ.

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כה עמוד ב

תנו רבנן מעשה ברבי אליעזר שגזר שלש עשרה תעניות על הצבור ולא ירדו גשמים. באחרונה התחילו הצבור לצאת. אמר להם: תקנתם קברים לעצמכם? געו כל העם בבכיה, וירדו גשמים.

שוב מעשה ברבי אליעזר שירד לפני התיבה ואמר עשרים וארבע ברכות ולא נענה.

ירד רבי עקיבא אחריו, ואמר: אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה. אבינו מלכנו למענך רחם עלינו. וירדו גשמים.

הווי מרנני רבנן. יצתה בת קול ואמרה: לא מפני שזה גדול מזה,

כתב יד מינכן 95 לבבלי תענית כה, ע"ב

[...] ירד רבי עקיבא אחריו, ואמר: אבינו מלכנו חטאנו לפניך [אבינו מלכנו] אין לנו מלך אלא אתה. אבינו מלכנו [למענד] רחם עלינו.

כתב יד הספרייה הבריטית 400 לבבלי תענית כה, ע"ב

[...] ירד ר' עקי' אחריו ואמ': אבינו מלכינו אין לנו מלך אלא אתה, אבי' מלכינו, שמע קולינו חוס ורחם עלינו, ואתא מיטרא.

דפוס וילנא

ירד רבי עקיבא אחריו ואמר: אבינו מלכנו, אין לנו מלך אלא אתה. אבינו מלכנו, למענד רחם עלינו. וירדו גשמים.

אבינו מלכנו
אין לנו מלך אלא אתה
אבינו מלכנו
למענך רחם עלינו

הַיּוֹם הַזֶּה עוֹלָם,
הַיּוֹם יַעֲמִיד בַּמְּשֻׁפָּט כָּל יְצוּרֵי עוֹלָמַיִם -
אִם כּוֹבְנִים אִם פֹּעֲבָדִים.
אִם כּוֹבְנִים רַחֲמֵנוּ כְּרַחֵם אָב עַל בְּנָיִם,
וְאִם פֹּעֲבָדִים עֵינֵינוּ לְךָ תְּלוּיֹת
עַד שֶׁתְּחַנְּנוּ וְתוֹצִיא כְּאוֹר מְשֻׁפָּטֵנוּ אִיוֹם קְדוֹשׁ

שבולי הלקט סדר ראש השנה סימן רפז

בראש השנה שחרית מתפללין כסדר שאר ימים טובים [...] ואחר שהסדיר החזן תפלת שחרית בקול נהגו לומר "אבינו מלכנו חטאנו לפניך" [...] ובאין לאומרו מימי ר' עקיבה כמו שמצינו במסכת תענית [...] וכשראו שנענו בתפלה זו הוסיפו עליהם מדי יום ביום וקבעום לימי התשובה.

ואומר אותו במקום ההלל בראש השנה. והטעם: [...] אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: ריבוננו של עולם, מפני מה ישראל אין אומרים שירה לפניך בראש השנה וביום הכפורים? אמר להן: אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה? (בבלי, ראש השנה לב, ע"ב).

הלחן של החזן
מקס ינובסקי
(1991-1912)

https://blog.nli.org.il/avin_u_malkeinu/

הרב דוד טויטש

אולי יותר מכל תפילה אחרת, "אבינו מלכנו" מעלה על הדעת את דימוי המלך בעל הזקן היושב על כס המשפט. ודימוי זה יכול להטריד אותנו בכמה דרכים! יש יהודים המבקשים להשתקם מיחס שיפוטי קשה של הורים או חברים או מביקורת עצמית נוקשה. יש המבקשים להתרחק מדימויים טרנסנדנטיים של האל, ולהמירם באלוהות שבפנים. יש שמוטרדים מהזכריות של הדימוי [...].

[ובכל זאת] יש ליבה רבת עוצמה של אמת ב"אבינו מלכנו" שמתגברת על הבעיות של הדימויים שלו.

Rabbi David A. Teutsch, ed. (*Kol Haneshamah: Prayerbook for the Days of Awe*, Wyncote: The Reconstructionist Press, 1999), p. 453

התמודדויות מודרניות עם "אבינו מלכנו"

www.dalia-marx.com

Avinu Malkeinu

Rabbi Paul Freedman, *Forms of Prayer: Erev Rosh Hashanah Machzor*,
Draft Edition (London: 2014), 81–82.

מִלְכָּנוּ חֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ.	אָבִינוּ
סוֹמְכָנוּ, הַחֲזִירָנוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ.	גּוֹאֲלָנוּ
פְּאָרָנוּ, הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ.	הוֹדָנוּ
קוֹנְנָנוּ, מְחֹק בְּרַחֲמֶיךָ כָּל־שֹׁטְרֵי חוֹבוֹתֵינוּ.	זוֹכְרָנוּ
שׁוֹמְרָנוּ, סֵלַח וּמַחֵל לְכָל־עֲוֹנוֹתֵינוּ.	טְהוֹרָנוּ
תְּקַוְתָּנוּ, חֲדָשֵׁי עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה.	שְׁכִינָתָנוּ
רוֹפְאָנוּ, שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוּלֵי עַמָּךְ.	יוֹצְרָנוּ
צוֹרָנוּ, זְכוֹר כִּי עֵפֶר אֲנַחְנוּ.	חוֹסְנוּ
עֲזָרָנוּ, אֵל תְּשִׁיבָנוּ רִיקָם מִלְּפָנֶיךָ.	וְתִיקָנוּ
נוֹטְרָנוּ, כִּלְיָה כָּל־צָר וּמִשְׁטֵיִן מֵעָלֵינוּ.	דוֹרְשָׁנוּ
לְבוּבָנוּ, עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם לֹא לְמַעַנְנוּ.	בוֹרְאָנוּ
אָבִינוּ מִלְכָּנוּ חָנּוּנוּ וְעַנְנוּ, כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים, עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וְחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ.	

Avinu Malkeinu: Alternate Version

Rabbi Edward Feld, reprinted with the permission of The Rabbinical Assembly from *Mahzor Lev Shalem* (New York: Rabbinical Assembly, 2010), 93–94.

Avinu Malkeinu, we have sinned
in Your presence.

*Our creator, who blesses us, we
have no sovereign but You.*

Our redeemer, who guards us, act
kindly toward us in accord with
Your name.

*You who seek us out and sustain
us, make this new year a good
one for us.*

You who are our glory, our savior,
annul every harsh decree against us.

*Ancient One, our rescuer, nullify
the designs of our foes.*

Provider, our refuge, rid Your cov-
enanted people of disease, war,
hunger, captivity, and destruction.

*You who are our strength, who
gives us life, rid us of every
oppressor and adversary.*

You who purify us and have mercy
on us, forgive and pardon all
our sins.

אָבִינוּ מֶלְכֵנוּ! חָטְאוּנוּ לְפָנֶיךָ.

בּוֹרְאָנוּ מְבָרְכֵנוּ,

אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֱלֹה אַתָּה.

גּוֹאֲלֵנוּ מִשְׁמֵרְנוּ,

עֹשֶׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ.

דּוֹרְשָׁנוּ מִפְּרִנְסָנוּ,

חִדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה.

הוֹדִינוּ מוֹשִׁיעֵנוּ,

בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל־גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת.

וְתִקְנוּ מִפְּלִטָנוּ,

בַּטֵּל מִחֲשָׁבוֹת שׁוֹנְאֵינוּ.

זַנְנוּ מִנוֹסָנוּ,

כִּלְה דָּבָר וְחָרַב וְרָעַב וְשָׁבִי

וּמִשְׁחִית עוֹן וְשָׂמַד מִבְּנֵי בְרִיתְךָ.

חֹסְנוּ מִחַיֵּינוּ,

הִפֵּר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ.

טְהוֹרְנוּ מִרְחֻמָּנוּ,

סָלַח וּמָחַל לְכָל־עֲוֹנוֹתֵינוּ.

אמנו שכינתנו, אם עלמיה, רות קרא-איונוב קניאל

אִמְנוּ שְׁכִינָתְנוּ הַבֵּיטִי בְּנוּ
אִמְנוּ שְׁכִינָתְנוּ שְׁמַעִי קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ
אִמְנוּ שְׁכִינָתְנוּ הֵי לָנוּ חֵיק חוֹמַל
אִמְנוּ שְׁכִינָתְנוּ רַפְּאֵי נְשַׁמְתְּנוּ
אִמְנוּ שְׁכִינָתְנוּ אַחֵי שְׁבָרֵי נַפְשֵׁנוּ
אִמְנוּ שְׁכִינָתְנוּ זְכָרֵי תְּשׁוּקַתְךָ לְבוֹרְאָנוּ
אִמְנוּ שְׁכִינָתְנוּ כַּנְּסֵי אֵיבָרֵינוּ, תַּפְּרֵי שְׁסָעֵינוּ, הַחַיִּי רַחֲמֵינוּ

<<

(התפרסם ב"מקור ראשון", 18/09/2020)

אֱמֵנוּ שְׁכִינָתֵנוּ עֵטְפִי גּוֹפְנוּ הַפְּגוּם
אֱמֵנוּ שְׁכִינָתֵנוּ מָה הָיִינוּ לְבוֹז
אֱמֵנוּ שְׁכִינָתֵנוּ הִשִּׁיבֵי בֵיתֵנוּ, כִּי רָחֲקָנוּ מְאֹד
אֱמֵנוּ שְׁכִינָתֵנוּ דְּוֵי רוּחַשׁ בְּשִׁמְנוּ, לְמַגְעֶךָ כְּמֵהֵנוּ
אֱמֵנוּ שְׁכִינָתֵנוּ שְׁכַחְנוּ כִּי עָפָר אֲנַחְנוּ [...]

אֱמֵנוּ שְׁכִינָתֵנוּ הִפִּיחֵי בָנוּ רוּחַ חַיִּים כַּאֲשֶׁר יַחֲלֵנוּ לָךְ
אֱמֵנוּ שְׁכִינָתֵנוּ הַבִּיטֵי בְּעוֹלָמְךָ, הִסִּירֵי דָיֵק בְּצוּרֶיךָ
אֱמֵנוּ שְׁכִינָתֵנוּ הִרְחִיבֵי לִיצִיר כַּפֶּךָ שָׁבוּי בְּגָבוּלֵי אֶלְכָסוֹן
אֱמֵנוּ שְׁכִינָתֵנוּ הֶעְלֵי מִשְׁקַלְתָּ קוֹ חוֹמָה מִפְּרִידָה בֵּינֵינוּ
אֱמֵנוּ שְׁכִינָתֵנוּ הִצִּילֵינוּ מִמְשַׁפֵּטְךָ אֲשֶׁךְ הַשׁוֹרְפֹת
אֱמֵנוּ שְׁכִינָתֵנוּ שׁוּבֵי לְכֶסֶדְךָ כִּי בָא הַיּוֹם
אֱמֵנוּ שְׁכִינָתֵנוּ זְכָרֵי כִּי בְּשִׁמְךָ נִקְרָאנוּ
אֱמֵנוּ שְׁכִינָתֵנוּ חֲמֵלֵי עַל הָאָדָם

כחומר ביד היוצר

דליה מרקס

הרצאה 3

תשליך

אלכסנדר גרימסקי, תשליך